

Կ Ա Ր Ծ Ի Ք

Վարազդատ Հովհիկի Սուքիասյանի՝ «Օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության հիմնախնդիրները ՀՀ քրեական դատավարությունում»

վերտառությամբ ԺԲ.00.04 – «Դատական իրավունք - դատարանակազմություն, քաղաքացիական դատավարություն, քրեական դատավարություն, կրիմինալիստիկա, դատական փորձաքննություն, փաստաբանություն, օպերատիվ-հետախուզական գործունեության տեսություն» մասնագիտությամբ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսության վերաբերյալ

Օրենքով պահպանվող գաղտնիքների քրեադատավարական պաշտպանությունը մշտապես ունեցել և շարունակում է կարևորություն ունենալ քրեական դատավարությունում ինչպես հանրային, այնպես էլ մասնավոր շահերի արդյունավետ կենսագործման տեսանկյունից: Թե՛ մասնագիտական գրականության մեջ և թե՛ քրեադատավարական պրակտիկայում օրենքով պահպանվող գաղտնիքների պաշտպանության վերաբերյալ առկա են միմյանցից արմատապես տարբերվող մոտեցումներ: Ավելին՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված չէ օրենքով պահպանվող գաղտնիքի համընդհանուր հասկացություն: Այս առումով՝ ատենախոսի ընտրած թեմայի արդիականությունը կասկած չի հարուցում:

Օրենքով պահպանվող գաղտնիքների պաշտպանության հիմնախնդիրների պատշաճ գիտական հետազոտման արդիականությունը պայմանավորված է նաև իրավակիրառ պրակտիկայում մի շարք խնդիրների առկայությամբ՝ չնայած Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի վճիռներով, Վճռաբեկ դատարանի և Սահմանադրական դատարանի որոշումներով թեմային առնչվող հարցերին տրված կարգավորումներին: Որոշակի հիմնահարցերի կարգավորման անհրաժեշտություն առաջանում է նաև տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացմանը զուգընթաց:

Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության հիմնախնդիրների ուսումնասիրության արդիականությունն իրավունքի զարգացման ներկայիս փուլում ամբողջովին հիմնավորված է:

Ատենախոսության ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ հեղինակին հաջողվել է լուծել իր առջև դրված գիտական խնդիրներն ու նպատակները և խորն ու հանգամանալից հետազոտման ենթարկել քրեադատավարական այս ինստիտուտին վերաբերող կարևորագույն տեսական և գործնական հիմնախնդիրները, ներկայացնել գիտականորեն հիմնավորված առաջարկություններ: Մասնավորապես, հեղինակին հաջողվել է տարբերակված ձևով ներկայացնել օրենքով պահպանվող գաղտնիքի և օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության հասկացությունների հարաբերակցությունը, բացի այդ, հատկապես արժեքավոր են հեղինակի կողմից արված այն առաջարկությունները, որոնք վերաբերում են օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության քրեադատավարական միջոցներին: Հեղինակի կողմից առանձնակի ուշադրություն է դարձվել փաստաբանական, բանկային, ապահովագրական, առևտրային, նախաքննության գաղտնիքներին, որոնց վերաբերյալ ներկայացված առաջարկություններն ուղղակիորեն վկայում են տվյալ ոլորտներում առկա օրենսդրական խնդիրների մասին:

Կարևոր է ընդգծել, որ Վ.Սուքիասյանի հետազոտությունն աչքի է ընկնում ինչպես մասնագիտական գրականության, այնպես էլ իրավակիրառ պրակտիկայի, արտասահմանյան երկրների համապատասխան իրավակարգավորումների ծավալուն օգտագործմամբ: Մասնավորապես, հեղինակն օգտագործել է ինչպես հայաստանյան, այնպես էլ արտասահմանյան դատավարագետների արժեքավոր աշխատություններ, Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի, Եվրոպական միության արդարադատության դատարանի, ՀՀ Սահմանադրական դատարանի, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի բազմաթիվ վերաբերելի նախադեպային որոշումներ, վիճակագրական տվյալներ, ինչպես նաև համասեռ քրեադատավարական կարգավորումներ ունեցող այլ երկրների քրեադատավարական օրենսդրություններ:

Գրախոսվող ատենախոսության կառուցվածքը համարժեք է հետազոտության առարկայի առանձնահատկություններին և հետազոտության խնդիրների շրջանակին:

Աշխատանքն ունի տրամաբանական կառուցվածք, կազմված է ներածությունից, 3 գլխից, դրանցում ընդգրկված 9 պարագրաֆից, եզրակացությունից, օգտագործված գրականության, իրավական ակտերի և պրակտիկայի նյութերի ցանկից: Ատենախոսության կառուցվածքը համապատասխանում է թեկնածուական ատենախոսությանը ներկայացվող չափորոշիչներին:

Թեկնածուական ատենախոսության բովանդակությունը համապատասխանում է աշխատանքի կառուցվածքին և ընտրված թեմային: Հետազոտության արդյունքում կատարված եզրահանգումները գիտականորեն հիմնավորված են և համարժեքորեն փաստարկված: Դրանք ունեն ինչպես տեսական, այնպես էլ ընդգծված գործնական նշանակություն, քանի որ լիարժեքորեն կարող են օգտագործվել թե՛ քրեադատավարական օրենսդրության կատարելագործման և թե՛ իրավակիրառ պրակտիկայի զարգացման գործում:

Ատենախոսության սեղմագիրը համապատասխանում է ատենախոսության կառուցվածքին և բովանդակությանը:

Վ. Սուքիասյանի ատենախոսության հիմնական դրույթները բավարար չափով արտացոլված են հեղինակի կողմից հրատարակված գիտական հոդվածներում:

Միաժամանակ ատենախոսության վերաբերյալ առկա են որոշակի նկատառումներ:

Առաջին, հեղինակը մտահոգությամբ փաստել է, որ օրենսդիրը նախնական դատական վերահսկողությամբ օժտել է միայն գաղտնիքների որոշ տեսակների՝ դուրս թողնելով առևտրային, բժշկական և աուդիտորական գաղտնիք հանդիսացող տեղեկությունները: Կարծում ենք, ատենախոսությունը կշահեր, եթե հեղինակի կողմից լրացուցիչ հիմնավորվեր, բժշկական, աուդիտորական, ինչպես նաև պետական գաղտնիքների կարևորությունը, որպիսի պայմաններում պարզ կլիներ, թե արժեր արդյո՞ք դրանք ներառել նախնական դատական վերահսկողության ներքո: Նման մոտեցում հեղինակը ցուցաբերել է առևտրային գաղտնիքի դեպքում:

Երկրորդ, հեղինակն իրավացիորեն նշել է, որ արտասահմանյան երկրների քրեադատավարական օրենսդրություններում առկա չէ պահանջ միայն կասկածյալ կամ մեղադրյալ հանդիսացող անձի գաղտնիք կազմող տեղեկությունների ստացման

վերաբերյալ, սակայն հանգել է այն կարծիքին, որ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքում նման պայման-երաշխիք նախատեսելը բարձրացնում է օրենքով պահպանվող գաղտնիքների պաշտպանության մակարդակը: Պետք է ընդգծել, որ իրավակիրառ պրակտիկայում նշված սուբյեկտային սահմանափակումը բազմաթիվ խնդիրներ է առաջացնում և շատ հաճախ հանրային շահն անհարկի ստորադասվում է մասնավոր շահին: Կարծում ենք, նշված խնդիրների լուծմանը կնպաստեր այն, որ ընդհանրապես վերացվեր սուբյեկտային սահմանափակումը:

Երրորդ, չնայած հեղինակն օգտագործել է մեծաթիվ գրականություն, կարծում ենք, աշխատանքն ավելի կհարստանար, եթե օրինակ՝ պետական գաղտնիքի պատմական նախադրյալների մասին խոսելիս ատենախոսն օգտվեր նաև Շահամիրյանների Շ. Հ. «Որոգայթ փառաց», Գ. Հակոբյան «Ներսես Լամբրոնացի» աշխատություններից, իսկ դատական վերահսկողությանն անդրադառնալիս ուսումնասիրեր նաև այդ ինստիտուտի վերաբերյալ հայրենական այլ մենագրություններ:

Չորրորդ, առկա են նաև որոշ տեխնիկական բնույթի բացթողումներ, մասնավորապես, օրենքով պահպանվող գաղտնիքը դասակարգելով ըստ հետապնդվող շահի էության՝ դասակարգումն արվել է որպես հանրային, առևտրային և անհատական շահ, այլ ոչ թե դրանք հետապնդող գաղտնիք (էջ 70). որոշ դեպքերում տեքստում նշվել է մի հեղինակի անվանում, իսկ հղումներում՝ այլ, օրինակ՝ Վ. Ե. Վլադիմիրովի փոխարեն Ա. Ա. Ֆատյանով (էջ 34), Վ. Բ. Վեխովի փոխարեն՝ Վ. Վ. Կրիլով (էջ 63):

Հարկ է միաժամանակ փաստել, որ ներկայացված նկատառումները կրում են մասնավոր բնույթ և չեն արժեզրկում ընդհանուր առմամբ հաջողված ատենախոսությունը:

Վերը նշվածի պայմաններում գտնում են, որ Վարազդատ Սուքիասյանի թեկնածուական ատենախոսությունն իրենից ներկայացնում է ինքնուրույն ամբողջական, համալիր և ավարտուն հետազոտություն, որում հեղինակին հաջողվել է լուծել իր առջև դրված խնդիրներն ու կատարված հետազոտության արդյունքում ներկայացնել ինքնուրույն առաջարկություններ: Այդ մասին են վկայում

պաշտպանության ներկայացվող դրույթներում և աշխատանքի եզրակացությունում շարադրված հետևությունները:

Գտնում եմ, որ Վարազդատ Հովհիկի Սուքիասյանի «Օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության հիմնախնդիրները ՀՀ քրեական դատավարությունում» վերտառությամբ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսությունն ամբողջությամբ համապատասխանում է ՀՀ ԲՈԿ-ի կողմից նմանատիպ աշխատանքներին ներկայացվող հիմնական պահանջներին, իսկ ատենախոսության հեղինակն արժանի է հայցվող գիտական աստիճանի շնորհմանը:

Պաշտոնական ընդդիմախոս՝

Արդարադատության ակադեմիայի
դատախազության և քննչական
համակարգի ունկնդիրների ուսուցման
կազմակերպման բաժնի ղեկավար
Ի.Գ.Թ., Հ.Գ.Ավետիսյան

Հ.Գ. Ավետիսյանի ստորագրությունը հաստատում եմ՝
ՀՀ Արդարադատության ակադեմիայի
աշխատակազմի ղեկավար՝
Ռ.Շահինյան

«07» դեկտեմբերի 2020թ.